

"ויאמר: אבי, ויאמר: הנני בני" - עקידת האב לבנו

שניהם אני אוהב אמר לו את יצחק, ולמה לא גילה לו מתחלה שלא לערבבו פתאום ותזוח דעתו עליו ותיטרף וכדי לחבב עליו את המצווה וליתן לו שכר על כל דבור ודבור.

9. **"וישפם אברהם בבקר ויחבלש את-חמרו ויקח את-שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבשע צעי עלה ויקים וילך אל-המקום אשר-אמר-לו האלוקים, (בראשית כ"ב, ג).**

10. **רש"י: הנני - כך היא עניינתם של חסידים לשון ענוה הוא ולשון זימון. רד"צ הופמן: הנני - תשובה קצרה שבאה להביע את הנכונות לעשות הכל אף את הדבר הקשה ביותר.**

הקב"ה קורא: "אברהם אברהם, והתשובה: "הנני". "הנני" - לכל שליחות מטעם ההשגחה העליונה. לכל פקודה מאת ה', גם הקשה והנשגבה ביותר. "הנני" - מיד וללא שאלה, וללא תנאי. "הנני" - כולי, ללא שיעור וללא שוור. ומסתבר: "הנני" של אברהם אבינו הוא תורה לזרע אברהם לדורות עולם. אדם מישראל לפי כוחו, זמנו ומקומו, צריך לומר: "הנני" - לאשר נדרש ממנו לפי כוחו באותו זמן ובאותו מקום. "הנני" - לכל אשר ידרש לכלל ולפרט. לכל שליחות, אם נעימה ואם בלתי נעימה, אם קלה ואם קשה, אם של הפסד ואם של שכר.

ורק מי שעונה "הנני" - לכל פקודה, זוכה לכבוד וגדולה (בראשית רבה, נה)
"הנני" - היא הדרך: דרך האדם בעולמו של הקב"ה. הרב בר שאול

11. כשבאו בני ישמעאל לעורר על ישראל על הבכורה אמרו (=חכמים): מי ילך וידון עמהם? אמר להם גביה בן פסיסא שומר הבית לחכמים: "אני אלך ואדון עמהם. אם ינצחוני - אמרו להם: הדיוט שבנו ניצחתם!" אמרו ישמעאלים: "כתיב בתורה 'ביום ההוא כרת... לזרעך נתתי את הארץ...' ואנו מזרעו של אברהם - נחלוק עמכם". השיב להם: "כלום אתם מביאים לי ראייה מן התורה, אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה, כתיב (כ"ה ו) 'ולבני הפלגשים... נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו' וכתוב (כ"ה ה) 'ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחקי', ברחו להם.

12. כך אמר משה לאדום: שטר היה עלינו ועליך מימות אברהם זקנו "ועבדום וענו אותם", וגם האחים כולם היו צריכים לפרוע החוב של אביהם, ואתה אחי יעקב היית, והיה לך לפרוע החוב, כשם שעשינו אנחנו, ואתה ידעת שאנו פרעתי החוב, ואתה לא פרעת, מפני שלא היית רוצה לפרע, שכן כתיב (בראשית ל"ו ז) "וילך (עשו) אל ארץ מפני יעקב אחיו" - מפני שטר חוב שבידו, והקב"ה אמר ליעקב: מי שיפרע חוב מבניו - יירש את הארץ, שכן כתיב "ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית וכו'" ואנו שפרענו חובו - מעתה לנו הארץ. **מדרש אגדה חקת כ':**

13. ד"ה ולא יכלה ארץ מגוריהם: להספיק מרעה לבהמות שלהם. ומדרש אגדה (פסוק ו) מפני יעקב אחיו, מפני שטר חוב של גזירת (ט"ו י"ג) "כי גר יהיה זרעך", המוטל על זרעו של יצחק, אמר אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במתנה שניתנה לו הארץ הזאת, ולא בפרעון השטר. ומפני הבושה, שמכר בכורתו. **רש"י ברא' ל"ו ז':**

15. "כך אמרתי לך? שחטה? לא! העלהו (אמרת לך)!" ב"ד "ולא חשכת את בנך את יחידיך ממני" ולא חשכת - לא גרמת לכילוינו. חשכת לשון חושך, העדר ומשמעו: לא חשכת את בנך... ממני = בגללי, במצוותי. **מהר"ל דרך חיים, עמ' קמ"ד.**

1. **בראשית יב א ויאמר ה' אל-אברהם לך-לך מארץך וממולךדתך ומבית אביך אל-הארץ אשר ארצך. רש"י לך לך - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם.**

2. **רמב"ן: ואמר אברהם, אם ישמעאל יחיה לפניך ארצה בברכה הזאת אשר ברכתני בזרע שרה, כי הבטיחו מתחלה אשר יצא ממעיך הוא יירשך (לעיל טו ז), והנה הירש אותו יחיד, והיה חושב שהוא ישמעאל, ועתה כאשר נאמר לו כי משרה יוליד, והבין כי הוא הירש, פחד פן ימות ישמעאל, ולכן אמר זה.**

3. **רמב"ן: על אודות בנו - שיצא לתרבות רעה, ופשוטו על שאומרת לו לשלחו, זה לשון רש"י. והנכון בעיני כי הכתוב סיפר בכבוד אברהם ואמר שלא היה הדבר רע מאד בעיניו מפני חשק פילגשו וחפצו בה, ואלו אמרה לו שתגרש האמה בלבד היה עושה כרצון שרה, אבל מפני בנו חרה לו מאד ולא רצה לשמוע אליה, והקב"ה אמר לו שלא ירע בעיניו על הנער ולא על האמה כלל וישמע לקול שרה, כי ביצחק לבדו יקרא לו שמו, וישמעאל לא יקרא לו זרע. ומפני שהיה אברהם מפחד עליו שלא יקראנו אסון בשלחו אותו ממנו, אמר כי ישימנו לו לגוי. ויברכנו מפני שהוא זרעו באמת**

4. (א) ויהי אמר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם... כל מקום שנא' אחר הדברים האלה מחובר על הפרשה שלמעלה... אף כאן אחר הדברים שכרת אברהם ברית לאבימלך לו ולנינו ולנכדו של אברהם ונתן לו שבע כבשות הצאן וחרה אפו של הק' על זאת שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל והק' ציוה עליהם לא תחיה כל נשמה וגם ביהושע מטילין על ערי חמשת סרגי פלשתים גורל, לכן והא-להים נסה את אברהם קינתו וציערו כדכת' הנסה דבר אליך תלאה, על נסותם את ה', מסה ומריבה, בחוגי ה' וגסני. כלומר נתגאית בהן שנתחתי לכרות ברית ביניכם ובין בניהם, ועתה לך והעלהו לעולה ויראה מה הועילה כריתות ברית שלך. וכן מצאתי אחרי כן במדרש של שמואל ויהי ארון ה' בארץ פלשתים שבעה חדשים. כת' את שבע כבשות הצאן תקח מידי. אמר לו הק' אתה נתתה לו שבע כבשות, חייך שבניו עושים שבע מלחמות עם בניך ונוצחין אותן. ד"א חייך שבניו הורגים שבע צדיקים מבניך ואילו הן שמשון חפני ופנחס שאול ושלשה בניו. ד"א חייך שבניו מחריבים שבע משכנות, ואילו הן אוהל מועד וגלגל נוב ושיילה [וגבעון] ובית עולמים [תרין]. ד"א שארון מחזיר בשדה פלשתים שבעה חדשים. (רשב"ם)

פסוקים ז'-ח':
"ויאמר: אבי
ויאמר: הנני בני
ויאמר: הנה האש והעצים ואיה הששה לעלה
ויאמר אברהם: א-להים יראך לו הששה לעלה בני"

6. ספר העיקרים, מאמר ה' פרק י"ג: ...ואם תשאל: אחרי שה' יודע אם יעמוד בניסיונו אם לא... מה צורך אל הייסורים הללו? והתשובה בה,

7. **רמב"ן: ופעמים שתהיה כוונתו לחזק ולאמץ את לב המנוסה במידה מן המידות, עד שחשוב קניין ותכונה בנפשו. כי החלק המעשי לא יושלם בידיעת המידות הטובות והבנתם בלבד, כי אם בהוסיף עליהם התמדת הפעולות וההרגל בהם, עד שתחזק המידה בלב העושה להיות תמיד מוכן וזריז לעשות המעשים הנמשכים ממנה בשמחה בלי עצלות.**

8. "ויאמר קח-נא את-בנדך את-יחידיך אשר-אחבבך, את-יצחק" רש"י: **את בנדך - אמר לו שני בנים יש לי אמר לו את יחידיך אמר לו זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו אמר לו אשר אהבת אמר לו**

